

Posudek na diplomovou práci

Jméno a příjmení	Jiří Naumenko
Název diplomové práce	Bohorodiční svátky v Pravoslavné církvi
Vedoucí práce	PhDr. Marina Luptáková, ThD.

V Pravoslavné církvi mariologie není samostatným tématem: je neoddělitelná od křesťanského učení jako takového a zároveň představuje jeho příznačný motiv. V podstatě, když se snažíme mluvit o Bohorodičce výhradně v termínech dogmatiky, nenalzáme nic, kromě jména Θεοτοκος, kterým Církev potvrdila „Božské mateřství“ (Богоматеринство) Přesvaté Panny¹. Přitom – jak zdůrazňuje autor magisterské práce ihned v Úvodu – „právě v osobě všesvaté Bohorodičky a vždy Panny Marie, plně zbožtžené bytosti, si nachází Církev svou nejdokonalejší personifikaci (zosobení), a to ihned na mnoha úrovních“. A mimo církevní Tradici ani bohosloví, ani dogmatika nemohou vysvětlit tu neobyčejnou a podivuhodnou úctu a slávu, která se vzdává Bohorodičce.

Niterné propojení mezi vším, co se vztahuje k Bohorodičce a Tradici Církve lze vysvětlit nejenom tím, že Svaté Písmo nezmiňuje o takových oslavovaných Církvi událostech z pozemského života Bohorodičky, jako Narození Přesvaté Bohorodičky, Uvedení do chrámu, Zesnutí. Pokud – jak dále uvádí Vladimír Losský - Evangelium zachovává mlčení o těchto faktech, jejichž poetické tlumočení a převyprávění má svůj počátek v apokryfních pramenech, někdy dokonce dostatečně pozdních, jejich hlavní téma náleží naší víře a je neoddělitelná od vědomí Církve².

A právě tuto církevní tradici uctívání Bohorodičky autor uchopuje a ukazuje přes liturgiku Bohorodičních svátků v Pravoslavné církvi.

Navzdory standardnímu uspořádání Bohorodičních svátků v „chronologickém sledu“, autor nečekaně a neobvykle – a jak sám píše „překvapivě“ - uspořádal práci kolem svátku Sboru přesvaté Bohorodičky, který byl ustanoven v V. století druhý den po Vánocích a vlastně tvoří pokračování svátku Kristova narození. Autor dále rozebírá již ustálenou pravoslavní liturgickou tradici, „kdy po velkém, zpravidla právě dvanáctém svátku vždy druhý den se připomíná (ctí se pro Boží jméno) osoba, která sehrála významnou roli pro tento svátek a také její sbor, tedy jakýsi doprovod osob spolupracujících s ní na této spasitelné události“ a na základě toho vyjadřuje domněnku, že ustanovení svátku Sboru Bohorodičky (který tvoří sv. spravedlivý Josef, Jakub - „bratr Paně“, král a prorok David, pastýři, andělské sbory a mágové) je důkazem toho, že klanění se Bohočlověku Kristu neodmyslitelně zahrnuje i klanění se mu spolu s jeho Matkou. Dogmatické a liturgické „argumenty“ i zde se prolínají....

Tento autorský přístup lze hodnotit jako přínosný pro další bádání v této problematice.

---

¹ ЛОССКИЙ, Владимир. Всесвятая. In: Всесвятая. Православное догматическое учение о почитании Божией Матери. Сборник работ п/р. Вадима Леонова. Москва 2001. С. 156.

² Ibidem, С. 159.

Bohorodiční svátky autor rozebírá v několika perspektivách: historické kořeny svátků a jejich biblický původ; ikonografie a religiózně-sociální kontext a nakonec liturgika svátků. Správně a místně zdůrazňuje – např. v podkapitolce Ikonografie svátku Zvěstování – že jednoduchost kompozice, „jelikož vylučuje historické a narativní podrobnosti, je především obrazem teologie, dogmatu“.

Autor zůstává věrný liturgickému přístupu k vybranému tématu. Autorský text je prostoupen ukázkami liturgických textů vztahujících se ke každému z Bohorodičních svátků a někdy i přesahující konkrétní událost. Jsou to stichiry, tropary (dokonce tropar českým novomučedníkům), ikosy, kondaky, chvalozpěvy, bohoslužební texty. Jeden příklad za všechny: v podkapitolce Den svátku Zvěstování autor analyzuje běžnou liturgickou praxi, kdy památky zvláště ctěných svatých se překládaly z „obyčejných“ dnů na sobotu nebo neděli, cituje z Akathistu Přesvaté Bohorodici dva ikosy a jeden kondak na důkaz toho, že tento Akathist byl původně sepsán právě pro tento svátek. Autor vykazuje hlubokou a nevšednou znalost liturgické tradice a textů (cituje liturgické texty i v původním jazyce) – ostatně před nedávnem byl vysvěcen na diakona.

Ovšem nedostatkem práce zůstává nejednotná norma referenci (citování). Právě liturgické texty zůstávají součástí autorského textu bez tzv. uvedení „pod čarou“ pramene, odkud byly převzaty. Zvláště v první části práce část poznámek jsou uvedené pod čarou, a část autor nechává v závorce v samotném textu.

Dalším nedostatkem jsou četné překlepy a občasné stylistické nepřesnosti – ovšem měli bychom přihlídnout k tomu, že autor není rodilým mluvčím a ačkoli dle univerzitních norem a předpisů si mohl zvolit psaní diplomové práce ve světové řeči, jež je jeho mateřštinou, rozhodl pro odevzdání práce v češtině.

Přes uvedené technické nesrovnalosti diplomovou práci doporučuji k obhajobě a ke zvážení ctěné komisi navrhuji známku „výborně“, eventuálně „velmi dobře“ v závislosti od průběhu obhajoby.

V Praze dne 7. září 2020

PhDr. Marina Luptáková, ThD.